

MOŠČANSKA SKUPNOST

GLASILO OBČINSKEGA ODBORA SZDL MOSTE-POLJE

LETO II.

APRIL 1961

ŠT. 4

Usodni dogodki

Po tem ko so naši narodi 27. marca 1941 razveljavili sramotni pakt s fašističnimi silami, ki ga je sklenila vlada Cvetković-Macek, je bilo pričakovati, da se bodo začeli vrstiti z veliko naglico usodni dogodki za naše narode. Ti dogodki pa so bili drugače usodni tudi za nenarodni režim s kraljem na čelu in štiri leta pozneje je podobna usoda doletela tudi vse fašistične sile, ki so bile popolnoma poražene in moralno obsojene od vsega sveta.

Mesec april pred 20. leti je bil poln usodnih dogodkov. 6. aprila 1941 so Nemci, Italijani ter njihovi pomagači Madžari in Bolgari seveda ob dobronarji podpiri domače kapitulantske buržuazije in petokolonašev, z vseh strani vdrlji v Jugoslavijo. Vodstvo kraljevske vojske se ni niti potrudilo resno upreti sovražniku. Le majhne skupine vojakov so nudile odpor številčno močnejšemu in dobro oboroženemu sovražniku. To so bili redki in svetli primeri herojstva in žrtvovanja posameznikov v tistih usodnih dneh za našo domovino.

Bodoči okupatorji so z vseh strani hitro vdiralji v Jugoslavijo. Italijanska vojska je 11. aprila zasedla Ljubljano, 14. aprila pa sta kralj in njegova vlada pobegnili v inozemstvo. Po prihodu z letalom v Kairo je bivši kralj Peter postal po radiu cinično sporočilo ljudstvu Jugoslavije: »Mi, kralj Jugoslavije, smo v dobrobit ljudstva srečno pristali na letališču Kaira, od koder smo se v moderni limuzini odpeljali v razkošen hotel...«

V naši zgodovini je 15. april zapisan s črnimi črkami. Vodstvo bivše jugoslovanske vojske je podpisalo lastno kapitulacijo. To kapitulacijo pa ljudstvo tokrat ni priznalo — ljudstvo ni kapituliralo! Zanj se je boj proti sovražniku šele začel. CK KPJ je 14. aprila izdal razglas, v katerem je obsodil izdajalce naših narodov in pozval ljudstvo ter vojsko, naj nadaljuje boj proti okupatorjem. Pred tem — 10. aprila — pa je CK KPJ že ustanovil v Zagrebu vojaški komite s tovarišem Titom na čelu. Tako je naša partija na dovedala brezkompromisen boj okupatorjem in domačim izdajalcem — do dokončnega uničenja. Dne 27. aprila 1941 je bila v Ljubljani ustanovljena tudi OF, ki je združevala vse zavedne ljudi v enotno fronto proti okupatorjem.

SEJA OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA MOSTE-POLJE

Družbeni načrt in proračun za l. 1961 sprejeta OBČUTNA POVEČANJA NA VSEH PODROČJIH

Dne 14. aprila 1961 je Občinski ljudski odbor sprejel družbeni načrt in proračun ObLO za l. 1961. Pred sprejetjem sta bila načrt in proračun v razpravi pred zbori volilcev, ki so dajali svoja mnenja in pripombe nanj. Največ pripomb volilcev se nanaša na nizko odmerjena sredstva za šolstvo, ki ne zadoščajo za nujna adaptacijska ter investicijska sredstva. Mimo teh pripomb na družbeni načrt in proračun so volilci dali tudi nekatere pripombe s področja komunale, zdravstvene, gospodarske in splošne problematike. O teh pripombah bodo razpravljali pristojni sveti pri ljudskem odboru.

Predlog družbenega načrta in proračun ljudskega odbora za leto 1961 sta bila sprejeta brez bistvenih sprememb. Svet za finance in družbeni načrt pri ljudskem odboru je proučil vse predloge zborov volilcev ter predlagal, obema zboroma, da sprejmeta predlog družbenega načrta in proračuna, kot je bilo to v osnutku predloženo, saj so po mnenju omenjenega sveta predlogi zborov volilcev take narave, da niso potrebne temeljiteje spremembe. Rešitev nekaterih predlogov zborov volilcev je možno izvršiti v okviru raznih postavk, ki jih obsega družbeni načrt in proračun.

Kaj predvidevata družbeni načrt in proračun v letu 1961?

V prvem delu družbenega načrta, ki obravnava gospodar. politiko občine, je predvideno povečanje proizvodnje in ostalih storitev na vseh področjih gospodarstva v primerjavi z letom 1960 za 16,1 odstotek, povečanje narodnega dohodka v naši komuni pa za 15,5 odstotka. Proizvodnost dela v naših gospodarskih organizacijah bo dosežena z vzpodbudnejšim načinom nagrajevanja, z boljšim izkoriščanjem obstoječih kapacitet in z boljšim postopkom dela. Nadalje je treba izpolnjevati sistem nagrajevanja po delovnem učinku. Investic. sredstva je usmerjati predvsem v razvoj tistih panog gospodarstva, ki neposredno vplivajo na rast življenjske ravni občanov. Pospešiti je treba tudi gradnjo stanovanj, komunalnih naprav ter šolskih in zdravstvenih objektov. Razvijati in utrjevati je delavsko samoupravljanje ter združevati razpoložljiva sredstva gospodarskih organizacij, kar bo omogočilo izvršitev zastavljenih nalog.

Družbeni proizvod na zaposlenega v naši občini se bo v letu 1961 povečal za 6,9 odstotkov in bo v absolutnem znesku znašal 1.180.000 din, na posameznega prebivalca pa 445.520 din. Število pre-

bivalstva v letu 1961 bo naraslo za približno 3,2 odstotka ali za okoli 1.000 prebivalcev, število na novo zaposlenih pa za 8,5 odstotka ali za okoli 750 delavcev. (Nadaljevanje na 2. strani)

Na številnih novih gradbiščih v naši občini so buldožerji zarili svoje jeklene čeljusti v zemljo in pripravljajo temelje indust. objektom

Všem prebivalcem čestitajo k delavskemu prazniku 1. maju:

ObLO Moste-Polje

Občinski komite ZKS, Občinski odbor SZDL, Občinski sind. svet, Občinski odbor ZB, Občinski komite LMS in vse ostale družbene in politične organizacije

Družbeni načrt in proračun za leto 1961 sprejeta

(Nadaljevanje s 1. strani)

Drugi del družbenega načrta predvideva, da bo družbeni sektor udeležen v realizaciji plana s 94,4 odstotka, zasebni sektor pa s 5,6 odstotka.

V letu 1961 bo investiranih 3,8 milijard, kar je v primerjavi z letom 1960 več za okoli 1,6 milijard dinarjev. Od tega bo v gospodarske investicije vloženo 68,8 odstotkov, v negospodarske pa preostalih 31,2 odstotka.

V industriji se predvideva nadaljnje povečanje fizičnega obsega industrijske proizvodnje. Industrijska podjetja bodo v tekočem letu vložila v investicije 2,2 milijarde dinarjev. Vrednost kmetijske proizvodnje se bo povečala v primerjavi z letom 1960 za 19 odstotkov. Družbeni sektor bo zvišal svojo proizvodnjo za 43 odstotkov; to bo omogočila izgradnja modernih živinorejskih farm pri Agrokombinatu ter vrtnarskega obrata pri kmetijski zadrugi v Polju. Zanimivo je, da družbeni sektor zajema le 11 odstotkov obdelovalnih površin v občini, da je pa 47 odstotkov celotne vrednosti bruto proizvodnje kmetijstva.

Na področju gospodarstva je spričo precejšnjega črpanja lesnih zalog, v družbenem načrtu predvideva modernizacija in mehanizacija obrtnih podjetij, ki naj bi v bodoče izvrševala tudi večja gradbena dela (Graditelj v Mostah in Stavba v Polju).

Prometne storitve se bodo povečale za 47,7 odstotkov in sicer v potniškem kakor tudi v tovornem prometu. Na to povečanje bo vplivalo boljše izkoriščanje strojnega parka ter nabava novih prevoznih sredstev v podjetjih Sapturist, Avtopromet in Globus-Spedicija; slednja se bo namreč v drugi polovici tega leta preselila na ozemlje naše občine.

Blagovni promet v naših trgovinah na drobno se bo povečal za 15,4 odstotke. Na to bo vplivala predvsem kupna moč občanov in pa večja izbira blaga. V letu 1961 bo dograjen oskrbovalni center na Kodeljevem, nadaljevali bodo z gradnjo trgovske hiše v Mostah, pričeli bodo graditi trgovski lokal v Sostrem in modernizirali trgovski lokal v Zalogu. Obstaja tudi predlog za izdelavo investicijskega programa za potrošniški center v Polju.

V gostinstvu se predvideva ureditev družbene prehrane v Mostah, Vevčah in Zalogu. Predložen je tudi predlog za izdelavo investicijskega programa za ureditev izletniške točke pri Pečarju ter preureditev ostalih gostišč s sodobnimi napravami in sanitarijami.

Na področju obrti bodo usta-

novljene nove obrtne delavnice, povečana pa bo tudi storilnost uslug in izboljšani tehnični pogoji za delo. Obrt bo povečala svoj obseg uslug za 18,2 odstotka, od tega

v družbenem sektorju za 28,9 odstotkov, v privatnem pa za 0,9 odstotkov.

Komunalna dejavnost bo z novimi predpisi bistveno spremenila

Volilci predlagajo

Na vseh terenih v naši komuni so bili sklicani zbori volilcev, ki so v času od 25. marca do 12. aprila razpravljali o predlogu družbenega načrta in proračuna občine za leto 1961. Skupaj je bilo 30 takih zborov. Po nekod so združili nekaj volilnih enot skupaj. Opaziti je bilo, da je bila udeležba volilcev na teh sestankih manjša od udeležbe na prejšnjih zbiorih. Omeniti je treba, da so vsi zbori volilcev potrdili družbeni plan in proračun ljudskega odbora za leto 1961 z željo, da se tudi njihove želje obravnavajo in po možnosti upoštevajo. In kakšne so bile te želje in predlogi?

Na zboru volilcev v DOBRUNJAH so volilci želeli, da se v proračunu zagotovi vsaj 8 milijonov za nadzidavo šole v Sostrem. Med drugimi so predlagali, da se obnovi požarni bazen v Dobrunjah. Večji del sredstev bi prispevali sami volilci.

V BIZOVIKU so menili, da so sredstva za komunalno dejavnost skopo odmerjena. Predlagajo tudi priključitev mestnega vodovoda, za kar je treba zagotoviti vsaj 5 milijonov. Po možnosti naj bi čimprej zamenjali električno omrežje ter postavili javno telefonsko govornico.

V SOSTREM in ZAVOGLJU predlagajo nadaljevanje dela na Litijski cesti, pričetek gradnje potrošnega centra, izvršitev nadzidave šole v letu 1962 ter zgraditev turistične točke Pečar.

V HRUŠICI prosijo za postopno uvajanje osemletke ter nadaljevanje del na Litijski cesti, predvsem ovinka pri Korbarju.

SMARTNO: Zagotoviti je treba sredstva za gradnjo manjšega kulturnega doma.

ZADOBROVA—SNEBERJE: Dograditi je treba cesto Polje—Zadobrova.

Volilci PREŽGANJA, VOLAVLJA, TREBELJEVA, MALEGA VRHA žele zagotovitev sredstev za cestarja, za vzdrževanje cest; enakega mnenja so tudi volilci na Jančah. Na Jančah je pereče vprašanje vodovoda oziroma zajetje vode.

BESNICA—JAVOR: Potrebno je urediti zobno ambulanto, kar je želja tudi ostalih volilcev tega področja (Janče, Prežganje).

KODELJEVO: Dograditi naj bi cesto in uredili kanalizacijo na Peči.

VOLILCI IZ MOST: Nekaj več sredstev je treba dodeliti gasilski organizaciji.

LIPOGLAV: Potrebna so sredstva za novo gasilsko brizgalko in sredstva za gradnjo ceste Pance—Sela.

ŠTEPANJA VAS: Urediti razsvetlavo v Štepanji vasi in na Štepanjskem nabrežju.

VEVČE: Treba je nadzidati šolo v Sostrem in Zadobrovi, kjer je vhod za šolo in gostilno v zadržnem domu!

POLJE: Urediti je vodovod, nuditi več dotacij družbenim organizacijam ter izvajati kontrolo nad njimi.

PODLIPOGLAV: Zagotoviti je minimalna sredstva za izgradnjo vodovoda.

SLAPE—STUDENEC: Treba bo najti sredstva za nadaljevanje gradnje javnega vodovoda.

JARŠE: Potrebno je določiti in začeti z izgradnjo nove šole.

ZADVOR: Nadaljevati je z gradnjo Litijske ceste ter začeti z gradnjo šole.

DRŽAVNA OBRT: Zgraditi je pekarno. Sredstva naj bi prispevala zainteresirana podjetja. Misliti je na gradnjo samskega doma.

Takoj torej volilci! Na svoje predloge bodo volilci dobili ustrezne odgovore; o teh predlogih je najprej razpravljala Svet za družbeni plan in finance, nato pa ljudski odbor.

stanje na svojem področju, ker se bodo nekatera komunalna podjetja prekvalificirala v druge stroke.

Proračun občinskega ljudskega odbora obsega 652 milijonov, od tega pa je treba odvesti za potrebe mestnega sveta 103 milijone, tako da ostane naši komuni 549 milijonov. Glede na dejstvo, da je bil na podlagi novega zakona o financiranju šolstva ustanovljen družbeni sklad za šolstvo, znašajo skupna sredstva za šolstvo v letu 1961 281 milijonov ali za 119 milijonov več kot v letu 1960.

Ljudski odbor bo imel v letu 1961 364 milijonov izdatkov in sicer za prosveto 7,5, za socialno varstvo 37, za zdravstveno zaščito 9,3, za državno upravo 124, za komunalno dejavnost 53,4, za dotacije 44,7, za obveznosti in garancije 58,4, proračunska rezerva pa znaša 19,7 milijonov.

Letošnje proračunske dohodke je mogoče doseči le, če bodo gospodarske organizacije in vsi občani vestno izpolnjevali svoje obveznosti do družbe, z vestno kontrolo pa je treba spremljati realizacijo družbenega načrta in dohodkov občine. Potrebna je tudi vestna uporaba proračunskih sredstev s strani svetov in upravnih organov.

je pravočasno organizirala sprejem in spremljanje štafete na meji naše z litijsko občino in z občino Center v Ljubljani. Mladina iz Polja je v Senožetih prevzela glavno štafeto palico od mladine litijske občine, nato pa jo je predajala iz roke v roke na poti od Senožeti, Dolskega, Dola, Sneberja, Jarš do Kolinske tovarne, kjer jo je prevzela mladina občine Center ter jo odnesla do Ajdovščine, kjer je bila osrednja prireditelj v Ljubljani. Nato je štafeta nadaljevala svojo dolgo pot.

Ni bilo malo naših občanov, ki so spremljali štafeto na njeni dolgi poti ter ji želeli uspešno in srečno pot in tako izrazili svoje čestitke ob 69. rojstnem dnevu našega voditelja tovariša Tita.

V štafetnem teku so sodelovali mimo naših najmlajših še pripadniki JLA, mladinci in mladinke ter člani delovnih kolektivov.

Štafetnega teka se je udeležilo nad 500 mladih občanov.

Organizacija Štafeta mladosti v naši občini je bila vzorna. Ta tradicionalna prireditelj bo ostala v trajnem spominu vseh mladih in starih, ki so v njej kakorkoli sodelovali. Prihodnje leto, ko bomo zopet organizirali v naši občini štafeto mladosti, bomo še z večjo vnemo organizirali ta tradicionalni tek naše doraščajoče mladine in ji tako nudili priložnost, da se seznanji z veliko in bogato vsebino našega revolucionarnega boja in hkrati naše današnje stvarnosti, ki vzgaja novega, socialističnega državljanca.

MOŠČANSKA SKUPNOST izhaja redno vsak mesec. Cena posameznemu izvodu je 20 din. Letna naročnina znaša 240 din. Naročila sprejema Uprava Moščanske skupnosti. Ob Ljubljani 36/1.

ČITAJTE IN DOPISUJTE
V MOŠČANSKO SKUPNOST

Po poteh revolucije

Štafeta mladosti je šla tudi skozi našo občino

Dne 8. aprila je iz Titovega Učica startala letošnja Titova štafeta. Na svoji dolgi poti bo obiskala najprej številne kraje v Srbiji, Hrvaški, Sloveniji, Bosni in Hercegovini, Črni gori in Makedoniji, nato pa bo 25. maja prispela v Beograd, kjer jo bo sprejel tovariš Tito za svoj 69. rojstni

dan. Štafeta mladosti bo prehodila dolgo pot po stezah naše slavne borbe, prehodila svojo tradicionalno pot ter obujala spomine iz naših revolucionarnih dni.

Letošnja štafeta mladosti bo združena s proslavami v počastitev 20. obletnice revolucije. Nosili jo bodo tisoči mladink in mladinc

cev, spremljali pa z iskrenimi željami vsi naši državljani. Obiskala bo številne zgodovinske kraje, v katerih bodo organizirani razgovori bivših borcev, ki bodo ob taborniškem ognju pripovedovali mladini svoje doživljanje iz narodnoosvobodilnega boja. Letošnja štafeta bo še bolj množična, še bolj svečana, saj prav letos praznujejo naši narodi in naša mladina 20. obletnico začetka velikih zgodovinskih dogodkov, vstaje naših narodov, obletnico revolucije.

Republiška štafeta je šla 21. IV. tudi preko ozemlja naše občine. Občinska zveza za telesno vzgojo

Moščani sprašujemo in odgovarjamo

OB 20-LETNICI REVOLUCIJE

OB DVAJSETLETNICI ZAČETKA OSVOBODILNE VOJNE IN REVOLUCIJE JE UREDNIŠTVO NAPROSILO VEČ MOŠČANOV, DA BI V NEKAJ BESEDAH OBU-DILI SPOMINE IZ TEGA BOJA. MORALI BI NAPISATI DEBELO

KNJIGO, VENDAR NAJ TUDI TEH NEKAJ VRSTIC POMENI ZAHVALO TISTIM, KI SO ZA TO REVOLUCIJO GORELI ALI CELO ŽRTOVALI SVOJA ŽIV-LJENJA.

»Dokler ne bo Ljubljana osvobodjena ne prideva domov!«

»Oba sta bila dobra fahta, zlasti zadnja leta sta se zresnila in sta tudi v šoli dobro izdelovala. Branko je bil vesele narave, Drago pa tih in bolj sam zase. Kljub

mladosti sta se zgodaj vključila v OF in se udeleževala vseh mladinskih akcij v Mostah. Toliko samozavesti in poguma imajo lahko samo mladi ljudje, ki verjamejo boj in poznajo svoje cilje. Včasih sem ju svarila, pa sta me smeje zavračala, češ mi že vemo za kaj gre, pa tudi žrtev se ne bojimo.«

Oba padla brata mi njena mati Marija Archine živo opisuje in niza njena doživetja ter kratko življenjsko pot.

»Junija 1. 1942 so oba aretirali in ju odpeljali v internacijo. Ob razpadu Italije sta se na poti domov pridružila partizanom na Primorskem. Njuno zadnje pismo sem dobila 1. 1943, ko sta mi iz Kosovelove brigade pisala ter mi v pismu sporočila, da ne prideta prej domov, dokler ne bo Ljubljana osvobodjena...«

Ljubljana je bila osvobodjena, toda sinova se nista vrnila. Oba sta padla na Primorskem; najprej Drago kot mitraljezec, pozneje pa še Branko kot komisar v 31. diviziji. Drago je pokopan s še 37 borci, ki so padli istočasno na Matajurju; kje pa leži Branko, tega še danes nismo izvedeli...

»Okupacija je prekrižala njune načrte«

in uničila dvoje mladih življenj,« pripoveduje oče Janez Gradišek, ki je tudi sam preživel zapore in internacijo.

»Oba Stojan in Sonja, sta bila pred tem, da se po končani šoli posvetita svojemu poklicu; tedaj je izbruhnila vojna. Stojan je bil ob razsulu stare vojske zajet kot vojak in odpeljan v nemško vojno ujetništvo. Od tu je pobegnil in šel v partizane. Kmalu zatem je padel na Dolenjskem.

Sonja je bila med prvimi in najmlajšimi aktivisti v Mostah. Nje-

na naloga je bila aktivizirati šolsko mladino v Mostah. Na neki akciji so jo Italijani ujeli in obsodili na dosmrtno ječo. Iz zopora v Benetkah se je ob razpadu Italije vrnila v domovino. Takoj je odšla v partizane. Ko je prenašala zaupna poročila na Koroško, so jo Nemci ujeli in poslali v Ravensbrück. Tu so jo cepili z virusi tifusa in zaradi zverinskih poskusov tudi umrla. Mnogo let je minilo, pa še vedno ne morem verjeti, da ju ni več...«

»Začeli smo s sabotажami in propagandnimi akcijami«

PRIPOVEDUJE AVGUST FARČNIK

AVGUST FARČNIK: »V delavsko gibanje me je 1. 1940 vključil Franc Strle-Nino. Skupina, v kateri sem bil organiziran, je bi-

la ob razpadu stare Jugoslavije psihološko in idejno pripravljena. Program našega dela je obsegal predvsem agitacijo in zbiranje

raznega materiala za boj proti okupatorju. Organizirali smo narodno zaščito in prisege v Mostah.

Vseh tovarišev in tovarišic, s katerimi sem do 1. 1942 sodeloval, se ne spominjam. Naštel bi jih le nekaj, ki so mi najbolj ostali v spominu: Janez Bratko, takratni sekretar OF, Milan Česnik, sekretar rajonskega komiteja; Marička Kušlan, Milan Medved, Milan Mareš, Franc Strle, Stefan Simončič, Anton Strniša, Kovač, Tomšič in drugi.

Kmalu smo začeli s sabotажami in propagandnimi akcijami, ki so Moščanom ulivali zaupanje v delo OF. Dobro se spominjam, kako smo izobesili rdečo zastavo na Zaloški cesti in preplaha, ko smo Italijanom na Selu prav v času blokad izmaknili mitraljez.

Okupator in izdajalci so vedeli za naše delo in naša imena, zato se je naše življenje in delo odvijalo predvsem ponoči, ko smo se sestajali, kovali načrte, trosili in pisali po Mostah, postavljali slavo-loke, prenašali orožje preko bloka in ciklostirali razne letake.

Pozimi 1941—1942 sem moral globoko ilegalno in sem ta čas prebil v bunkerju pri Antonu Strnišu. Tu smo imeli tudi radioapar-at in ciklostil.

Junija 1942 sva odšla skupaj s Francetom Strletom s ponarejenimi dokumenti v partizane. Tega leta so odšli v partizane skoraj vsi aktivisti, s katerimi sem delal, razen tistih, ki so po nesrečnem naključju ali izdajstvu padli v roke okupatorjem in izdajalcem.

Trenutka, ko sem prišel v stik s partizani, ne bom nikoli pozabil. To, da sem se lahko svobodno gibal, govoril in nosil orožje, je v principu z ilegalnim življenjem bilo zame veliko doživetje in pre-rojenje.

Partizanska leta sem preživel na Dolenjskem, v Suhi Krajini, na Notranjskem, Kočevskem in

na Hrvaškem. Najtežje čase smo preživeli v času Roške ofenzive, ko smo dalj časa živeli brez hrane in vode ter se upirali premočnemu sovražniku. Bil sem večkrat laže ranjen, toda ko smo ščitili desni bok 18. divizije, ki je prodirala proti Trstu, sem bil v boju s četniki in ustaši težko ranjen. Prepeljali so me v Italijo, kjer sem dočakal konec vojne. To so bili veliki trenutki in zdi se mi, da sem mnogo zamudil, ker nisem bil namreč pri osvoboditvi doma-čih krajev. S tovariši smo se vedno menili, da se po končani vojni takoj dobimo pri Figovcu; jaz pa sem konec vojne dočakal v italijanski bolnišnici.

Ko mineva dvajset let, odkar se je začel boj in revolucija, se spominjam vseh tistih tovarišev in tovarišic, katerih delo gre nehote v pozabo. Mislim, da bi tudi Moščanska skupnost lahko prispevala svoj delež k osvetlitvi njihovega boja in njihovih žrtev.«

Mladi rod »Ob žici...«

Narodnoosvobodilni boj slovenskega naroda je bil od vsega začetka sestavni del boja vseh jugoslovanskih narodov. Ko so fašistične sile aprila 1941 brez vojne napovedi v nekaj dneh razkosale staro Jugoslavijo, so napredne sile v deželi pod vodstvom Komunistične partije Jugoslavije nadaljevale boj proti fašizmu. Ljubljana, glavno mesto Slovenije, je postala spomladi 1941. središče politične akcije proti okupatorju in žarišče upora na Slovenskem. Tu je bilo celotno vodstvo osvobodilnega gibanja: Komunistična partija Slovenije, Osvobodilna fronta, ustanovljena 27. aprila v Ljubljani in Glavno poveljstvo partizanskih čet. V Ljubljani so nastajale vse pobude za široko akcijo proti okupatorjem in domačim izdajalcem. V ilegali je rastle mlada ljudska revolucionarna oblast...

Ker se je prav v Ljubljani zanimal neusmiljeni boj za svobodo, so fašisti sklenili obdati mesto z bodečo žico in s popolno blokado

mesta — kar je edinstveni primer v okupirani Evropi! — pretrgati vezi vodstva upora z ostalimi kraji, kjer so operirale partizanske enote, hkrati pa očistiti Ljubljano »upornikov« ter preprečiti odhod meščanov v partizane. Žično ograjo so okupatorji delali od začetka do konca 1. 1942. Dolga je bila 29.633 m, široka 8—10 m, visoka pa 2 m.

Žična mreža je bila pravcati obrambni pas, v katerem je bilo zgrajenih 206 manjših ali večjih bunkerjev, nešteto strelskih jarkov in drugih obrambnih objektov. Seveda so bili bunkerji in ostali objekti nabito polni lahkega in težjega orožja. Celotni pas je oskrbovalo in stražilo okoli 1700 fašističnih vojakov. Prehod je bil dovoljen samo na glavnih prometnih žilah s posebnimi dovolilnicami.

Tako je bila Ljubljana med vojno spremenjena v posebno koncentracijsko taborišče. Bila je razdeljena v 13 sektorjev, v katerih (Nadaljevanje na 4. strani)

Mladi rod »Ob žici...«

(Nadaljevanje s 3. strani)
je okupator organiziral dnevne racije ter številne preiskave.

Fašisti so imeli načrt, streti Ljubljano in njene prebivalce ter tako zadušiti nezadržni val upora proti nasilju.

Vse nasilje je Ljubljana junško prenašala. Upor je raste in se širil. Iznajdljivi ilegalci so iznašli nešteto načinov za prehajanje preko žice. Javni in skrivni prehodi so služili za prenos pošte, prevoz materiala in odhod Ljubljancev v borbene vrste naše mlade vojske...

Danes je Ljubljana polna borbenih spominkov in spominskih plošč. Tako je med drugim nastala tudi posebna manifestacija, spominsko-športna prireditev Ob žici okupirane Ljubljane, spominski partizanski pohod ob nekdanji bodoči žici okoli mesta, ki so jo postavili fašisti. Mestni svet Ljubljane je namreč 1. 1957 sprejel sklep, da bo vsako leto na dan osvoboditve Ljubljane, na dan praznika našega mesta v začetku maja ta velika spominska manifestacija.

Prvo leto — 1957 — je v tej manifestaciji sodelovalo 370 tekmovalcev, udeležencev NOB. Ze naslednje leto se je število udeležencev pohoda občutno povečalo. Leta 1958 je namreč sodelovalo 1720 tekmovalcev, l. 1959 4510, leta 1960 pa 20.915 tekmovalcev. Iz leta v leto se je večalo število mladincev in mladink, ki so se udeležili pohoda in skupaj z bivšimi borci obujali spomine na herojstva naših partizanov.

In kako bodo potekale letošnje prireditve?

Za pionirski in mladinski pohod bo zaključna prireditev 27. aprila s kulturnim programom. V letu 1960 se je pohoda udeležilo 9.175 pionirjev, letos pa pričakuje prireditelj mnogo več prijav. Dne 7. maja bo partizanski pohod v znamenju mednarodne športne prireditve in bodo moške reprezentance številnih evropskih mest tekmovalce na 24 km dolgi progi (3 × 4 × 5 × 5 × 4 × 3 km), ženske pa na 10 km (5 × 2 km). Na progi se bodo pojavili tudi tekači v malem maratonu — proga bo dolga 25 km. Na teh tekmovalnih bodo nastopili vrhunski tekači. Mimo tega bodo nastopile moške ekipe v tekmovalnem pohodu na 25 km; sledil bo tekmovalni pohod za ženske ekipe, partizanski marš za moške, ženske in mešane ekipe na 15 km, množični partizanski marš za moške, ženske in mešane ekipe srednjih in vajeniških šol — 15 km, množični partizanski marš za moške, ženske in mešane ekipe pionirskih odredov, sestavljene od dijakov in dijakinj 4. in 5. razreda osnovnih šol — 3 km in množični partizanski marš za moške, ženske in mešane ekipe pionirskih odredov in mladinskih aktivov, sestavljene iz dijakov in dijakinj 6., 7. in 8. razreda osnovne šole na 4 km.

Posamezno ekipo sestavljajo po 5 tekmovalcev, ekipe v moški štafeti za mestne in krajevne reprezentance pa 6 tekmovalcev. Člani ekipe v množičnem pohodu morajo prispeti istočasno.

Kot je bilo omenjeno, zaključijo pionirji in mladinci svoje tekmovalje 27. aprila. Dne 7. maja pa se prireditve začnejo že ob 7.

uri s tekmovalnim pohodom za moške in ženske ekipe. Ob 8.30 se bo pričel start za ekipe množičnega partizanskega marša in sicer skupni start za vse kategorije, ki imajo sicer ločene cilje.

Popoldanska prireditev se bo pričela ob 16. uri s prihodom moških štafet srednjih in vajeniških

Iztrgal se je iz objema smrti

Papirnica Vevče aprila 1961. — Slišali so brnenje strojev in šumenje voda. Traktor prevaža izgotovljen papir. Delavci se urno lotevajo tega ali onega dela. Vse giblje.

V strojni delavnici je tudi bučno. Mojstri in pomočniki spretno upravljajo s stroji. Za enim izmed številnih strojev dela pomočnik mojstra kvalificirani ključavničar Ivan Anžur. Star je 50 let. Doma je iz Zadvara. V papirnici dela že skoraj tri desetletja. Še nekaj let in pridobil si bo pravico do pokojnine. Nato bo užival zasluženi pokoj...

Ne da bi karkoli vprašali, je vedel, zakaj smo prišli — kajti nismo edini, ki se zanimamo za njegovo usodo, za njegovo trpljenje med vojno, za njegov podvig v boju s smrtjo. Rekli so namreč ljudje, ki so uspeli iztrgati se iz objema smrti, iz spretno nastavljenih pasti domačega izdajalca in plačanca. Eden takih je tovariš Ivan Anžur!

Sveti Urh. Med vojno utrjena postojanka zloglasne 13. čete domobrancev. Cerkev, ki naj bi služila veroizpovednim namenom vaščanov, so domobranci med vojno preuredili v svojo utrjeno postojanko, v mučilnico, »sodišče« v morilsko postojanko. Danes je ta cerkev preurejena v muzej, ki nemo in zgovorno priča pobijanju zavednih Slovencev. Ko stopiš v ta muzej dokumentov o zverstvih domačih izdajalcev, se z velikim dostojanstvom in sučutjem, počasi in spoštljivo, nemo in z bolečino v globini srca, oziraj na vse žrtve, ki so vgradile svoje življenje v ta veličastni spomenik boja in trpljenja slovenskega ljudstva. V ta spomenik bi moral vgraditi svoje življenje tudi tovariš Ivan Anžur, naš znanec iz papirnice Vevče. Bil je obsojen na smrt, morilci so ga že vodili na morišče. Vendar je bila njegova volja do življenja, do svobode, do lepših dni močnejša od zapisane smrti...

Vedrega decembrskega dne leta 1943 nekaj dni pred svojim 32. rojstnim dnevom, je Ivan Anžur zaplesal svoj smrtni ples s svojim krvnikom, domačim izdajalcem.

V zgodnjih jutranjih urah, potem ko se je komaj vrnil z dela v papirnici in legel v posteljo, so ga zbudili in odpeljali. Smer — utrjena domobranska in morilska postojanka Sveti Urh! Za slehernega zavednega Slovenca je to pomenilo sigurno smrt. Tudi Anžur se je tega hitro zavedel. Spreletela ga je zona. Pomislil je: Tako le naj zaključim svoje kratko življenje?! Ne! Zresnil se je in odločil boriti se — za življenje, za svobodo...

Še danes se Anžur živo in do

šol. Od 16.20 do 17.20 bo potekal atletski program troboja mest Beograd — Zagreb — Ljubljana. Okoli 17.30 bodo prispele na cilj ženske štafete, med 17.30 in 17.45 moške štafete, po 17.45 pa tekmovalci malega maratona. Cilj za pionirje, ki tekmujejo 27. aprila, je na telovadišču v Tivoliju, za množičen pohod 7. maja v dopoldanskih urah pa na osrednjem stadionu za Bežigradom.

Za ta tekmovalja se prijavljajo tudi tekmovalci iz naše občine.

Vsa telesnovzgojna in športna društva so sprejela ustrezne sklepe za prijave svojih ekip, ki bodo nastopile v raznih kategorijah. Zlasti množično bodo nastopili pionirji in mladinci. Enako množično pa bodo sodelovali tudi ostali občani, ki bodo 27. aprila in 7. maja na celi trasi in na cilju spremljali potek tekmovalja in pohoda ter s svojo udeležbo manifestirali z vsemi tekmovalci ob tem velikem spominskem tekmovalju.

podrobnosti spominja dogodkov, ki so se zavrtili v pičlih 24 urah.

Najprej so ga trije domobranci zbudili. Brez ovinkov so mu povedali, da ga bodo odpeljali na Sv. Urh. Presunilo ga je in opozorilo, da je zadeva kritična, da gre za življenje ali smrt. Ko so ga pripeljali, so ga zaprli v kletne prostore postojanke. Takoj je začel misliti na pobeg. Izkoristil je

Ivan Anžur se še natanko spominja tistih tragičnih dni pred 18 leti

priložnost, opazoval okolico in iskal najboljšo rešitev. Vedel je tudi, da ima opravka z dobro izurjenimi morilci, ki so vajeni svojega »dela«. Zato je moral paziti na vsak svoj gib, na vsako besedo. Zasiševanje je bilo izredno kratko: Ti, Ivan Anžur, si kriv, ker ljubiš svobodo, ker... ker si zaveden, ker nisi z nami, z domobranci, z okupatorji. Zato boš umrl! Umrl tako hitro, da ne boš imel časa premišljevat ali imamo prav mi ali ti. Saj to ni niti važno. Važno je le, da boš umrl. Ti in številni drugi, ki niso z nami, ki so proti nam, proti okupatorju, ki so proti...

Da, dragi Ivan Anžur! Živel si 32 let, ne da bi se zavedal, ne da plodove in lepote življenja. Zdaš boš umrl, hitro in brez bolečin, brez usmiljenaj, brez sočutja... Tako usodo smo ti skrojili mi, domobranci, v imenu vere in v njenem hramu...

Toda ljudje, Slovenci, zresnite se, saj ljubim domovino, ljubim poštenje, pravičnost, enakost, jaz ljubim svobodo...

Vodili so ga na morišče. Krvniki ga trdo držijo, previdni so, kajti Ivan Anžur je zapisan smrti! Umreti mora, umreti zato, ker ljubi svobodo, življenje enakost.

Toda, ne! Ne bom kar tako umrl! Boril se bom za svoje živ-

ljenje, za svojo svobodo, za svobodo drugih. Ne bom se vdal usodi, ki ste mi jo zapisali vi izdajalci, če pa moram umreti, bom umrl hlabro s ponosom brez ihtenja, brez solz.

Tvegaj je: vse ali nič, življenje ali smrt. Svoboda in življenje sta bili močnejši od smrti. Bliskovito se je iztrgal iz objema morilcev, iz objema smrtnega plesa, ki ga je zaigral s krvnikom. Vrgel se je v temo in se zakotalil po strmini. Prvi trenutek niti čutil ni, da se je znašel tudi morilec in nekajkrat ustrelil iz naperjene pištole. Ustrelil je tudi tisti s puško... Ivan je začutil toplo tekočino, ki mu je pritekla po levi roki. Slišal je streljanje domobrancev, nato je eksplodirala bomba — v njegovi neposredni bližini. Toda takrat je bil že v neki jami — morda v tisti, ki je bila pripravljena zanj? Počakal je nekaj trenutkov, nato pa se je odločil: dalje! Previdno je hodil v temno noč, iz katere je vodila pot v svobodo in življenje. Naposled se je umiril in uredil svoje misli.

Svoboden sem, živ!

Treba pa bo najti varno zaklonišče ter poiskati zdravniško pomoč za trikrat prestreljeno roko in obraz; pa tudi pomoč drugih ljudi, ki bi me nekaj časa skrivali, mi dajali hrano, dokler ne okrevam! Toda kje?

Odločil se je! Nekaj časa se bo skrival v papirnici, kjer bo navezal stike s svojimi delovnimi tovariši! Ti mu bodo prav gotovo pomagali. Ni se razočaral. Prvi ga je srečal Miha Trtnik. Previl mu je roko in ga začasno skrtil pod stiskalnico za papir. Tu je ostal šest dni s svojimi bolečinami. Pomagal mu je tudi električar Andrej Pirnat, pa tudi drugi so vedeli za njegovo usodo. Izdajalcem se niti sanjalo ni, da se Ivan Anžur, ki so ga obsodili na smrt, pa se je iztrgal iz njenega objema, da se ta Ivan Anžur skriva v papirnici, skoraj na svojem stalnem delovnem mestu! Iskali so ga povsod drugje...

Ker je za njegovo skrivališče vedelo precej ljudi, se je za nekaj dni premestil na podstrežje papirnice, 31. decembra, ko so ljudje čakali novo leto 1944, pa se je napolil proti vasi Podmolj.

Tako se je Ivan Anžur rešil iz krempljev izdajalcev.

Bliža se druga ura. Delo v tovarni zaključujejo. Tudi Ivan Anžur se odpravlja domov. Poslovili smo se od njega in mu zaželeli dolgo življenje v naši sredi in naši svobodi.

Stisnil nam je roko. Ni mnogo govoril. Toda stisk njegove roke nam je vse povedal. Razšli smo se. Za papirnico se je kopal v soncu Sv. Urh — nema priča in opomin še poznim rodovom!

Dne 9. aprila v Polju in 16. aprila v Mostah je bila v počastitev 20. letnice vstaje organizirana občinska revija pionirskih in mladinskih pevskih zborov s sodelovanjem mladinske godbe glasbene šole iz Most. V tej veličastni reviji je sodelovalo okoli 600 udeležencev — mladih pevcev in godbenikov, razvrščenih v 11 šolskih pevskih zborov iz Križevske vasi, Zadobrove, Zaloga, Hrušice, Lipoglava, Janč, Prežganja, Sostrega, Most itd. Cicibani — godbeniki so nastopili z Orffovimi instrumenti, nastopila pa sta še harmonikarski zbor in godba na pihala. Pevski zbori in godbeniki so izvajali 69 različnih skladb. S svojo ubrano pesmijo so navdušili številne poslušalce. Za to prireditev je bilo veliko zanimanje, saj sta bili obe dvorani — v šoli v Polju in v dvorani Partizana v Mostah — premajhni, da bi sprejeli vse tiste, ki so želeli poslušati mlade pevce in godbenike.

Podobnih prireditev je treba čimveč organizirati in tako navzati trdnejše stike med izvajalci in pa petja in glasbe željnih poslušalcev.

Revija mladinskih in pionirskih pevskih zborov v Polju

1. maj - praznik dela

Delovni ljudje naše domovine bodo tudi letos proslavili Prvi maj — praznik dela delovnih ljudi vsega sveta. Tudi letos bomo v sprevodih manifestirali bratstvo in enotnost, zmage in uspehe v naši socialistični graditvi. Letoš-

F. Intihar — živeči udeleženeec predvojnih prvomajskih izletov.

nja proslava Prvega maja sovpada z veličastnimi proslavami 20. obletnice naše socialistične revolucije, narodne vstaje, sovpada s proslavami največjega in najpomembnejšega datuma v zgodovini naših narodov, s katerim je bil zaznamovan pričetek nove, slavniješe epohe naših narodov.

Prav zaradi tega bodo letošnje proslave še lepše, še bolj svečane in množične. V vseh krajih in mestih bodo parade, veličastni dokazi rezultatov in uspehov v izgradnji naše socialistične domovine, manifestacije vsestranske podpore in solidarnosti naših narodov z narodi vsega sveta v borbi za mir, sožitje, za socializem.

Praznovanje Prvega maja ima dolgo tradicijo. To je praznik delovnih ljudi vsega sveta. Po pa-

riški komuni je buržoazija preganjala delavsko gibanje, kar je otežkočalo delo takratne I. internacionale in je svoj sedež prestavila v ZDA. Leta 1876 je I. internacionala prenehala z delom. Na kongresu v Parizu leta 1889 je bila ustanovljena II. internacionala. Na tem sestanku je bilo med drugim sklenjeno, da se praznuje 1. maj kot mednarodni praznik dela. Prvikrat v zgodovini so ga praznovali leta 1890 — letošnje praznovanje je torej 71 po vrsti. Znano je, da so delovni ljudje praznovali Prvi maj tudi v stari Jugoslaviji. V Papirnici v Vevčah smo srečali skladiščnika tovariša Franca Intiharja, ki nam je pripovedoval, kako so Vevčani pred vojno proslavljali svoj praznik.

Po znanem celjskem zletu kulturno-prosvetnih društev Svoboda sta bili osnovani dve združitvi v Zalogu; prvo za področje Zalog, Polje, Zg. in Spodnji Kašelj, drugo pa v Zadvoru. Društvi sta imeli skupno godbo in skupne kulturno-prosvetne nastope.

Najbolj priljubljene prireditve, združene z izleti na Janče, so organizirali za Prvi maj. Na skupnih izletih se je zbiralo 150—200 ljudi in v naravi so se pogovarjali o sodelovanju na kulturnem in političnem področju. Bili so to delovni ljudje iz vasi in mesta, med katerimi so bili organizatorji kar najbolj seznanjeni z delavskim gibanjem nasploh. Manjše skupine 15—20 delavcev so šle tudi na Golico. Eno izmed teh številnih skupinic je vodil narodni heroj Jože Mazovec.

Večina udeležencev teh predvojnih prvomajskih proslav s področja Zaloga, Vevč ter okoliških vasi, se je aktivno udeležila narodnoosvobodilnega boja. Marsikateri od njih med drugim narodni heroj Jože Mazovec, Viktor Rome, Ciril Sotler, Ivan Dovč, Mojškrin in drugi so padli v partizanih. Kot talci so bili ustreljeni Tratnik, Močilnikar in drugi. Kocjančič, Smrekar in mnogi drugi, pa so umrli v internaciji.

Tovariš Intihar nam je dalje pripovedoval, da se še živeči udeleženci predvojnih skupnih izletov v naravo ob 1. maju še sedaj sestajajo, obujajo spomine in se pogovarjajo o težkih, a slavnih dneh boja v predaprilski Jugoslaviji. To so prisrčni in prijetni sestanki.

Predsednik sindikalne podružnice vevške papirnice tovariš Ivan Miklavž nas je seznanil z načrtom letošnje proslave prvomajskih praznikov. Ker bo v Ljubljani 1. maja centralna proslava, bodo v Vevčah organizirali lastno proslavo že 29. aprila zvečer. V bližini bazena v Vevčah bodo nastopili pevci, godbeniki, recitatorji in ostali člani Svobode iz Zadvoja, učenci in dijaki in drugi. Ne bo izostal tudi pozdravni govor. Po kulturnem programu bo ljudsko rajanje; 2. maja pa bodo organizirali izlet na Janče.

Podobno kakor v Papirnici Vevče bodo tudi v drugih delovnih

kolektivih naše občine organizirali lastne prireditve, na katerih bo sodelovalo kar največ članov kolektiva.

Spomenik žrtvam pred Papirnico Vevče

Nove naloge glasbenega šolstva v naši občini

Mladina želi in potrebuje široko glasbeno kulturo. Želi sprejemati glasbene vrednote, spoznavati glasbene prvine. Zato potrebuje načrtno glasbeno vzgojo in aktivno muziciranje. To ji nudi naša glasbena šola.

Na šoli sta se močno okrepla oddelka za godala in druga orkestrska glasbina, vzporedno s tem rastejo tudi manjši ali večji instrumentalni sestavi in orkestri. Prav skupinsko muziciranje je vzgojno andvse pomembno, saj doživi otrok pogosto šele ob skupni igri vso radost in lepoto glasbene umetnosti ter dojame smisel učenja posameznega instrumenta.

Veliko odgovornost imajo glas-

beni pedagogi, ki usmerjajo glasbeno kulturno poslanstvo v naši občini. Predvsem morajo glasbeno kulturno poslanstvo v naši občini. Predvsem morajo glasbeno izobraziti mladino, ki jim je poverjena in jo pritegniti k aktivnemu poustvarjalnemu ali ustvarjalnemu delu. Nič manjša njihova naloga pa je pritegniti to mladino k aktivnemu poslušanju glasbenih stvaritev. Poleg izoblikovanja dobrih glasbenih amaterjev pa pripravljajo tudi kadre za študij na srednjih in visokih glasbenih šolah.

Vse to delo lahko opravi le napredno glasbeno šolstvo.

Pri tem je nadvse važen najožji (Nadaljevanje na 6. strani)

Nove naloge

(Nadaljevanje s 5. strani)

stik z osnovnimi šolami naše občine, kajti prav tukaj je potrebno razširiti in poglobiti glasbeno vzgojo. Glasbeni pedagog na splošnih šolah mora biti temeljito več svoje stroke in bi naj bil pravi elementarni muzik, ki bi čim globlje posegel v probleme glasbenega dogajanja našega sodobnega življenja.

Prav tako poglobitev je potrebna tudi pri predšolski glasbeni vzgoji v vrtcih, v stanovanjskih skupnostih ipd. Tu lahko poteka pouk v obliki igre, plesa in deklamacije ali tudi v organiziranem enoglasnem zboru oziroma otroškemu orkestru; mora pa biti čim bolj privlačen, zanimiv, sproščen in učinkovit. Prvi vtisi o tonskem svetu so namreč pogosto odločilni za ves nadaljni otrokov razvoj. Zato je treba posvetiti posebno pozornost začetni glasbeni vzgoji — to pa dobiva otrok v osnovni šoli, v otroškem vrtcu ali v tako imenovani pripravljalnici glasbene šole.

Po teh prvih stikih z glasbo se učenec, vpisan v glasbeno šolo, sreča z individualnim instrumentalnim poukom, nadalje z orkestrskim in vokalnim komornim muziciranjem ter z naukom o glasbi.

Precej razprav bo še treba, da bo glasbeni pouk ustrezal sodobnim glasbeno-metodičnim principom in tudi specifičnim potrebam naše socialistične družbe. V teh razpravah o notranji reformi glasbenega šolstva naj bi sodelovali vsi naši pedagogi ter tako pravilno usmerjali reformo gibanje.

Kulturno življenje v zadnjem desetletju nujno zahteva priredbo učnega procesa novim prilikam in je treba tudi tu ubrati nova pota. Ob pravilnem delu bodo pozneje uzakonjene strokovne izkušnje in podane možnosti za izvajanje individualnih učnih načrtov. Logična poglobitev vsebinskega dela pripelje pedagoga do globljih izkušenj in znanja. Sprostitev učnih načrtov je lahko samo uspeh samoniklih pedagoških osebnosti. Saj je potrebno poiskati pot za vsakega učenca posebej in ga individualno oblikovati.

Seveda se bodo pokazale nekatere težave ob reformi študijskih programov. Potrebno bo namreč pospešiti in racionalizirati potek študija, izluščiti iz učnega materiala tisto, kar pospešuje obvladavanje tehnike in prihrani čas za študij predavanj, ob katerih se edino lahko oblikuje dar umetniške reprodukcije.

Da bi bili glasbeni pedagogi kos svojim nalogam, se bodo morali seznaniti tudi s strokovnimi in pedagoškimi osnovami za širše glasbeno kulturno delovanje.

Dejstvo, da je sodelovanje med glasbenim šolstvom, obveznim šolstvom in ljudsko prosveto čedalje tesnejše, nalaga našim pedagogom dolžnost, da se spoznavajo s problematiko glasbenega pouka na osnovnih šolah in gimnazijah ter da čim globlje razmislijo, kako razširiti pomoč amaterskemu delovanju Svobod (zbo-

IZ GOSPODARSKIH ORGANIZACIJ

Z DANAŠNJO ŠTEVILKO ZAČENJAMO OBJAVLJATI VESTI IN NOVICE GOSP. ORGANIZACIJ

Iz papirnice Vevče

Izotopi v papirnici Vevče

V sklopu rekonstrukcijskih del, tečejo v etapah že nekaj let si kolektiv Papirnice Vevče prizadeva povečati proizvodnjo papirja, ne pozablja pa pri tem skrbeti za kvalitetnejšo izdelavo papirja. Zaradi tega so v Papirnici Vevče že pred pol leta uvedli merjenje odnosno kontrolo gramske teže proizvedenega papirja s pomočjo radioaktivnih izotopov. Kontrola gramske teže pokaže tekoče, še ko se papir izdeluje ali je debelina papirja na vseh mestih enaka. To je zelo važno zlasti za tiskovne papirje, ki se uporabljajo za tisk na modernih avtomatiziranih tiskarskih strojih. Princip delovanja takšne izotopne naprave je v tem, da padajo beta žarki v obliki snopa na papirni trak. Ker ima papir neko določeno maso, ki je podana z njegovo gramsko težo, se del beta žarkov absor-

ide papir, lovi absorpcijska komora, ki jih pretvori v električni bira na papirju ter jih preide skozi papir samo manjši del. Absorbirana količina beta žarkov je direktno proporcionalna masi papirja oziroma njegovi gramski teži.

Izdelava papirja za umetni tisk

Izmed visokovrednih vrst zavzema posebno pomembno mesto papir za umetni tisk. To je papir, ki ima popolnoma zaprto in do največje mere homogeno in gladko površino, ki je lahko svetleča ali motna. Takšen papir dosežemo na ta način, da ga prevažamo s premazom, ki vsebuje kaolin in razne druge bele pigmente ter vezila kot so: kazein, umetne smole

Količino beta žarkov, katera pretok. Jakost tega toka se prenaša na kazalec in registrirano aparaturo, ki potem kontinuirano kaže in registrira gibanje gramske teže.

Aparatura se je izkazala kot izvrsten pripomoček v prizadevanju za izboljšanje izdelave papirja. Doslej je opremljen s tem aparatom IV. stroj, v kratkem pa bo montirana enaka aparaturo na stroj III. Montaža take aparaturo na IV. stroju hkrati predstavlja prvi primer uporabe izotopov v naši papirni industriji.

itd. Premazovanje papirja predstavlja poseben tehnološki postopek, ki v naši državi doslej ni bil znan oz. v praksi izvajan.

Kolektiv Papirnice Vevče je ob sprejemanju programa perspektivnega razvoja predvidel tudi osvajanje tovrstnega tehnološkega postopka in izgradnjo posebnega obrata za proizvodnjo premaznih papirjev. Dne 21. marca 1961 je bil izveden prvi poizkus, ki je pokazal našim kemikom, da so na prvi poti in da v osvajanju postopka proizvodnje premaznih papirjev ne bo posebnih težav. Ističasno tečejo tudi priprave za postavitev večjega obrata, ki bo predvidoma dograjen koncem leta 1963.

Te vrste visokooplemenjenih papirjev naša grafična industrija nujno rabi za vse kvalitetnejše tiske in razne barvne reprodukcije, za kar jih mora doslej v celoti uvažati.

Modernizacija papirnega stroja II

Papirni stroj II nosi letnico izdelave 1895. V preteklih desetletjih je bil nekajkrat rekonstruiran. V okviru programa rekonstrukcije starega obrata, ki ga je delavski svet sprejel preteklo leto, je predvidena ponovna obsežnejša modernizacija tega stroja, ki bo v celoti realizirana v naslednjih dveh letih. Predvidena je, modernizacija priprave snovi mokrega dela, pogonskih naprav in uvajanje sodobnih avtomatskih regist-

ričnih aparaturo.

Prva rekonstrukcijska dela se bodo pričela 24. aprila t. l. z montažo egaliziranega refinera in avtomatskega regulatorja gostote papirne snovi. Obe napravi bosta služili izboljšanju kvalitete izdelave, posredno pa bosta vplivali tudi na zmanjšanje izmeta oziroma povečanje neto proizvodnega papirja, sposobnega za nadaljnjo predelavo.

Zunanje trgovinska registracija

V preteklem mesecu je zunanje trgovinska komora odobrila registracijo podjetja za opravljanje izvoznouvoznih poslov. Na ta način bo papirnica Vevče sama uvažala potrebno strojno opremo in surovine iz inozemstva in izvažala svoje izdelke. Podjetje je izvažalo vsa leta pred in po vojni vse do prepovedi izvoza papirja leta 1957 in uživa pri mnogih odjemalcih izven države velik ugled. Vse kaže, da bo ponovni nastop na tujih tržiščih prinesel Papirnici tudi lepe gospodarske koristi, edina ovira pri tem je pomanjkanje papirja doma, ki je še vedno precejšnje in bo trajalo vse dokler se izdatneje uveljavijo nekatere nove tovarne papirja, ki so v poizkusnem obratovanju odnosno bodo v

kratkem začele s poizkusno proizvodnjo.

NT

OB DELAVSKEM PRAZNIKU 1. MAJU, ČESTITA UREDNIŠTVO MOŠČANSKE SKUPNOSTI VSEM BRALCEM IN SODELAVCEM

V zadnjem času je bilo na Šmartinski cesti precej nesreč, kdo je temu kriv? Tudi izvajalci rekonstrukcijskih del so deloma krivi, saj začeta dela nadaljujejo s polzevo hitrostjo

Slovanovi športniki na planem

Prvenstvena tekmovanja za vse športnike DSD Slovan so se začela. Posamezna moštva so žela svoje prve spomladanske uspehe, druga pa zopet doživela prve poraze na športnih igriščih doma in v gosteh. Videti je bilo, da so se vsi športniki Slovana čez zimo resno pripravljali, kljub temu pa se je pred pričetkom prvenstva pokazalo, da se nekatera moštva in posamezni tekmovalci niso zavedali svojih nalog v teku priprav za prvenstveno tekmovanje.

Rokometaši so odigrali svojo prvo tekmo v Mariboru proti Klavdivarju. Na pot je odšla okrnjena ekipa, ki ni zmogla nuditi močnejšega odpora zmagovitim domačim tekmovalcem. Sele ta poraz je zdramil nekatere člane prvega moštva in začeli so se resno pripravljati za naslednjo tekmo proti Krimu na lastnem igrišču. Ta resnost je rodila tudi uspeh, saj se je Slovan oddolžil Krimu za jesenski poraz in ga prepričljivo premagal. Do konca prvenstva v rokometu bodo člani odigrali skupaj devet tekem, iz katerih lahko iztisnejo precej točk.

Po tekmi proti Dravi so rokometarji Slovana odšli z igrišča sklonjenih glav. Resno so se pripravljale na oddolžitev Dravi za jesenski poraz v Ptujju, pa so bile ponovno poražene — to pot celo na lastnem igrišču. To srečanje je bilo sicer izredno pomembno, saj je šlo za prvo mesto na razpredelnici. Ptujčanke pa so bile boljše in zaslužno zmagale ter si s tem skoraj že zagotovile prvo mesto v republiški ligi. Rokometašicam Slovana ne preostane nič drugega, kot da se resno pripravljajo za novo tekmovalno sezono, v kateri morajo odločneje posegati po točkah.

Košarkarji so naposled prišli do kvalitetnejšega prvenstvenega tekmovanja. Ustanovljena je bila namreč hrvatsko-slovenska mo-

ška košarkarska liga, v kateri tekmuje po pet moštev iz Slovenije in Hrvatske. V tem tekmovanju bo košarkarska vrsta Slovana odigrala 18 prvenstvenih tekem. Glede na dosežene uspehe oziroma neuspehe v prvih srečanjih pa je še težko povedati ali bo popolnoma uspela v tem novem tekmovanju.

Za kegljače je na videz nastopil premor. Moštvo sicer redno trenira in igra sem ter tja kakšno tekmo, pri posameznikih pa sta le dva tekmovalca, ki sta se uvrstila med 40 najboljših kegljačev v republiškem merilu. To sta Štrekelj in Tršan. Nastopata v 2 × 200 lučajev. V prvenstvu Ljubljane sta osvojila Tršan prvo, Štrekelj pa osmo mesto. Tršan je podrl 844 Štrekelj pa 809 kegljev. To je vsekakor lep uspeh obeh tekmovalcev. V zaključnem okrajnem prvenstvu sta se Tršan in Štrekelj ponovno izkazala. V izredno močni konkurenci med tekmovalci iz Zasavja, Notranjske in Ljubljane sta zasedla šesto (Tršan 1612 kegljev) in sedmo (Štrekelj 1607 kegljev) mesto izmed 65 kegljačev, kolikor jih je nastopilo na tem tekmovanju.

In kaj je z nogometaši? V prvih petih kolih je imel Slovan izredno težke tekme; kljub temu je v dveh tekmah zmagal in sicer proti tehnično dobremu moštvu Ljubljane in pa v odločilni tekmi proti Olimpu v Celju. Razburljiva je bila tekma Slovan : Maribor, v kateri so imeli gostje iz Maribora več kot srečo, da so iz Ljubljane odnesli obe točki. Glede na preostali raspored tekem Slovana in njegovih tekmecev, ki so najresnejši kandidati za prehod v nižji razred tekmovanja, pa danes lahko že z gotovostjo rečemo, da je moštvo Slovana izven vsake nevarnosti. Tako bomo torej v novi tekmovalni sezoni 1961/62 gledali

v Mostah lepe in borbene nogometne prireditve, ki iz nedelje v nedeljo privabljajo na igrišče športnega parka na Kodeljevem čedalje več gledalcev.

Slovanovi športniki bodo sode-

lovali tudi v veliki športno-politični manifestaciji — v teku Ob žici okupirane Ljubljane. Upravni odbor društva je sklenil, da se mora vsak klub udeležiti tega tekmovanja najmanj z eno ekipo.

Papirničar ni uspel

Samostojni nogometni klub Papirničar iz Polja že nekaj let uspešno tekmuje v podzvezni ligi ljubljanske nogometne podzveze. Vodstvo kluba je želelo, da bi klub osvojil v tem razredu tekmovanja najvišji naslov in si tako priboril pravico sodelovanja v kvalifikacijah za vstop v najvišje republiško tekmovanje. V zvezi s to željo so pri Papirničarju organizirali primerno strokovno delo z vsemi nogometaši in se tako pripravljali na težavne naloge. Toda v tekmovanjih je treba mimo temeljitega strokovnega znanja in fizične pripravljenosti tudi precej tekmovalne športne sreče. In prav te sreče nogometno društvo Papirničarja ni imelo. V tekmovanju, ki bo v kratkem zaključeno, je imel Papirničar precej realnih možnosti za osvojitve prvega mesta v tej ligi. Toda nogometašem iz Polja se je zataknilo tam, kjer so najmanj pričakovali. Drugega aprila je Papirničar nastopil proti Svobodi v Duplici in na splošno presenečenje izgubil

srečanje z 2:0. Ta poraz pa je precej prekrizal račune nogometašev iz Polja. Vodeče moštvo na lestvici, Grafičar iz Ljubljane, je ušlo Papirničarju kar za štiri točke in to bo v preostalih tekmah težko popraviti.

Pri Papirničarju posvečajo precej pozornosti mladini, saj je v klubu vključenih 61 nogometašev, med katerimi je kar 27 mladincev. Tudi odbor kluba je precej številčen, vendar včasih ni kos svoji nalogi, saj se iz dneva v dan bori s finančnimi težavami. Pričakovati je, da se bo stanje v klubu precej izboljšalo. Ko bo združena občinska zveza za telesno vzgojo začela vsestransko pomagati osnovnim organizacijam, med katerimi je tudi NK Papirničar.

Glede na izredne možnosti za razvoj nogometa v Polju pa je pričakovati, da bomo v občini Moste-Polje kaj kmalu dobili še drugo kakovostno nogomet. enajstorico, ki bo zastopala našo občino v vrhu slovenskega nogometa.

NOVA POT telesne kulture

Dne 7. in 8. aprila je bil v Ljubljani I. kongres za telesno kulturo LR Slovenije. Kongresu je prisostvovalo okoli 500 delegatov in gostov iz naše ožje in širše domovine.

Kongres pomeni nov mejnik v hitrejšem razvoju naše telesne kulture, kar je v skladu z našim družbenim razvojem, v katerem prenašamo vse pristojnosti na komunono. Komunono postaja nosilec in odločilni činitelj na vseh področjih družbene dejavnosti, zato prevzema vso odgovornost tudi za razvoj telesne kulture na svojem območju. To pa narekuje ustrezne prilagoditve v organizacijskem pogledu.

Materialna osnova, kot eden izmed pogojev za širši razvoj telesne kulture, je doslej zaostajala za splošnim družbenim razvojem in potrebami telesne kulture. Da bi se telesnovzgojni delavci posvetili izključno družbeno-vzgojnim na-

logam v sklopu telesnovzgojnih organizacij, jim moramo v komunoni omogočiti in zagotoviti stalne vire sredstev za redno in nemoteno delo v teh organizacijah.

Ne moremo mimo ugotovitve, da je prav občinski ljudski odbor Moste-Polje posvečal in posveča — seveda glede na lastne možnosti — precejšnjo pozornost razvoju telesne kulture v naši občini ter ji nudil vsestransko materialno in moralno podporo. Glede na potrebe telesne kulture v naši komunoni pa je dolžnost tudi naših organizacij, med njimi mladinske in ostalih, zlasti gospodarskih, da nudijo preostalo potrebno pomoč telesnovzgojnim organizacijam v njihovem delu in stremljenjih.

Vloga in naloge telesne kulture tudi v naši občini sta na pragu nove poti. Telesno kulturo je treba čimprej približati našemu delovnemu človeku in slehernemu občanu.

Košarkarji Slovana so odlično štartali v hrvatsko-slovenski ligi. Premagali so Radničkoga v Sl. Brodu in bivšega zveznega ligaša Ljubljano. Svoje sposobnosti bodo Slovanci 30. aprila preizkusili v prijateljski tekmi proti znanemu moštvu Ignis iz Italije.

Velike hitrostne avto-moto dirke v Mostah v počastitev 20-letnice LJUDSKE REVOLUCIJE

Mlado avto-moto društvo Moste, ki svojo dejavnost razvija šele dobro leto se je odločilo, da bo kakor druge organizacije tudi ono počastilo 20. letnico ljudske revolucije.

Tako bo 14. maja organiziralo velik hitrostne dirke okoli Javnih skladišč na Šmartinski cesti v Mostah.

Upravni odbor društva je že v februarju na svoji določil poseben odbor za vodstvo dirk. Ta odbor ima nalogo, da izvede temeljite predpriprave, da bodo dirke čim boljše potekale. Zato so tudi v februarju mesecu sklicali plenum društva, na katerem so obravnavali organizacijska vprašanja dirk. Sklenili so, da bodo dirke meddruštvene v okviru republike, na katere bodo kot goste povabili tudi tekmovalce iz Hrvaške. Propozicije in prijave za tekmovalce so že poslali na vsa društva in kakor tudi že omenjeno avto-moto zvezo Hrvaške. Pričakuje se, da bo na dirkah nastopalo od 50—60 tekmovalcev raznih kategorij.

Zelo veliko presenečenje in posebna zanimivost na teh dirkah bo nova pri nas še nepoznana panoga tega športa, Go-Cart vozila. Ta vozila bodo v Jugoslaviji na teh dirkah prvič nastopila. Da bomo to novo panogo avto-moto

športa bolj razumeli, moramo vedeti, kje se je pravzaprav rodila.

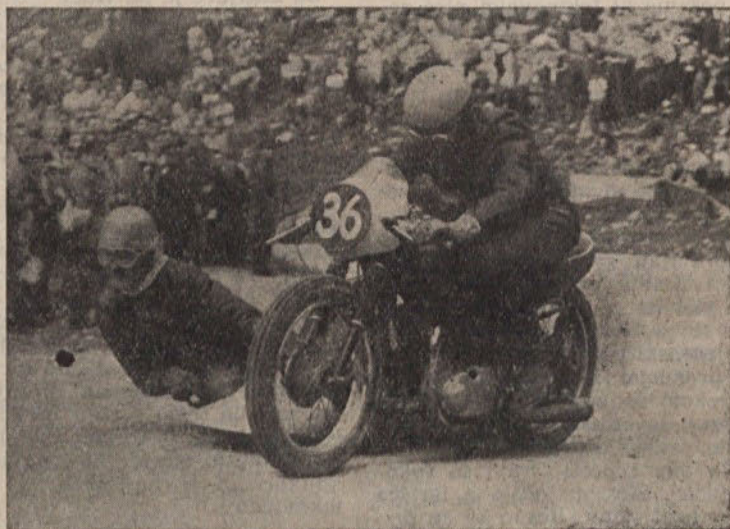
Pred leti so se športno navdušeni Amerikanci domislili, da bi napravili iz vrtno motorne kosilnice dirkalni avtomobilček. To je bil nekak zametek današnjega miniaturnega avtomobila, imenovanega Go-Cart ali po naše »vozi-ciza«. Že v kratkem času je to miniaturno vozilo navdušilo in privabilo številne privrženice avtomobilskega športa, ki si niso mogli dati duška svoji avtomobilski strasti z neverjetno dragimi dirkalnimi avtomobili.

Tako je navdušenje za Go-Cart mahoma zajelo tisoče in tisoče ljubiteljev avto športa: zato je tudi industrija pristavila svoj lonček in pričela serijsko izdelovati omenjena vozila. Tako imajo v ZDA po razpoložljivih podatkih že preko 300.000 navdušenih in aktivnih članov združenih v raznih Go-Cart klubih.

Seveda pa ta »dirkalna novost« ni ostala samo ameriška, prišla je tudi v Evropo, kjer je prav tako v kratkem času navdušila in zbrala okoli sebe številne privrženice zlasti v Angliji in Italiji.

Od tu se je ta avto šport v miniaturi razširil po ostalih evropskih državah. Različni klubi so tudi po Evropi pričeli organizirati

Prvič v Jugoslaviji bodo nastopili tekmovalci z Go-Cart vozili

Nastopilo bo okoli 60 tekmovalcev iz Slovenije in Hrvaške. - Prireditel bo 14. maja

dirke, ki po svojem bistvu in napetosti prav nič ne zaostajajo za dirkami s klasičnimi vozili in so prav tako navdušile številne gledalce, pa čeprav je hitrost na teh dirkah manjša.

V preteklem in letošnjem letu je pa ta avtomobilskan novost prišla tudi v našo državo in v našo republiko. Tako imajo v naša društva v Sloveniji že nekaj »Go-Cart« ali na kratko »Karting« vozil. Naši prvi Go-Cart-1 so opremljeni s Tomosovim stabilnim motorjem UMO — os 50 cm, 2 km, je pa konstrukcija taka, da je moč montirati tudi dodatni motor in tako dobiti vozilo še za kategorijo do 100 cm. Velika vrednost teh

vozil je tudi ta, da se jih bo dalo zelo koristno prirediti za pionirje, saj so praktični, vzdržljivi, kar pa je najvažnejše tudi ceneni zato se bo v tej smeri moralo aktivnejše tudi angažirati naša pionirska komisija, za kar ji bodo naši pionirji zelo hvaležni.

Prav zaradi te dirkalne novosti bodo hitrostne dirke, ki jih prireja avto-moto društvo Moste, še bolj pestre in zanimive.

Zato 14. maja ob 13.30 uri vsi v Javna skladišča na Šmartinski cesti v Mostah. V slučaju slabega vremena je za 5.000 gledalcev preskrbljeno ostrešje.

B.

Izpiti mopedistov pri AMD Moste

Pri avto-moto društvu Moste so v začetku aprila napravili prvi obračun preteklega tromesečja o izpiti mopedistov. Pri društvu je od začetka januarja do konca marca letos opravilo potrebne izpite 67 mopedistov in sicer 5 žensk in 62 moških. Po starosti jih je bilo 5 med 16. in 18. letom, 12 med 18 in 25. letom, 22 med 25. in 35. letom, 7 med 35. in 45. letom, 17 med 45. in 55. letom, 3 pa so bili že starejši in to med 55. in 65. letom. Mopedisti morajo izkazati svojo sposobnost v znanju prometnih predpisov in znakov ter spoznavanju situacije v križiščih. Po opravljenem izpitu prejme kandidat izkaznico, ki mu daje pravico, voziti motorno vozilo moped. Prijave za izpite mopedistov sprejema društvena pisarna (Ob Ljubljani 35) vsak dan v rednih uradnih urah. Kandidati za izpite se nauče prometnih predpisov sami, po potrebi pa društvo priredi tudi tečaj za mopediste.

B.

Sprejem novih članov

Posamezni klubi Slovana (košarkarski, rokometni in nogometni) bodo tudi letos vpisovali nove člane. Za vpis v posamezni klub pridejo v poštev vsi tisti mladeniči, ki so se odločili za to ali ono panogo. Vodstvo košarkarskega kluba vabi vse mlade »velikane«, torej tiste mladeniče, ki so za svoja leta precej visoki, pa tudi ostalim niso zaprta vrata. Eden izmed osnovnih pogojev za sprejem v vrste Slovana je tudi uspeh v šoli. Tisti, ki imajo več kot eno slabo oceno, naj najprej popravijo ocene, nato pa bodo tudi oni lahko postali člani društva Slovan.

Torej — vsi tisti mladi Moščani in okoličani se lahko vpišejo med Slovanove športnike, kjer bodo deležni precejšnje strokovne in ostale vzgoje. Slovanove športnike namreč trenirajo znani trenerji: ing. Kristančič (košarka), Elsner (nogomet), Češnovar (rokomet) in drugi. Vpisovanje se vrši vsak dan v pisarni DSD Slovan na štabionu na Kodeljevem.

Delovni kolektivi občine Ljubljana-Moste-Polje čestitajo k delavskemu prazniku - 1. MAJU

»SATURNUS«

kovinsko predel. industrija, embalaža, avtooprema
LJUBLJANA

SLOVENIJA SADJE, Ljubljana
hladilnica Zalog

Tovarna kleja

Ljubljana

Emona mesna industrija
Ljubljana - Zalog

IZOLIRKA

LJUBLJANA-MOSTE

industrija gradbenega materiala

Kolinska tovarna hranil
Ljubljana

MINERAL

Industrija narav. in umetnega kamna
LJUBLJANA-MOSTE

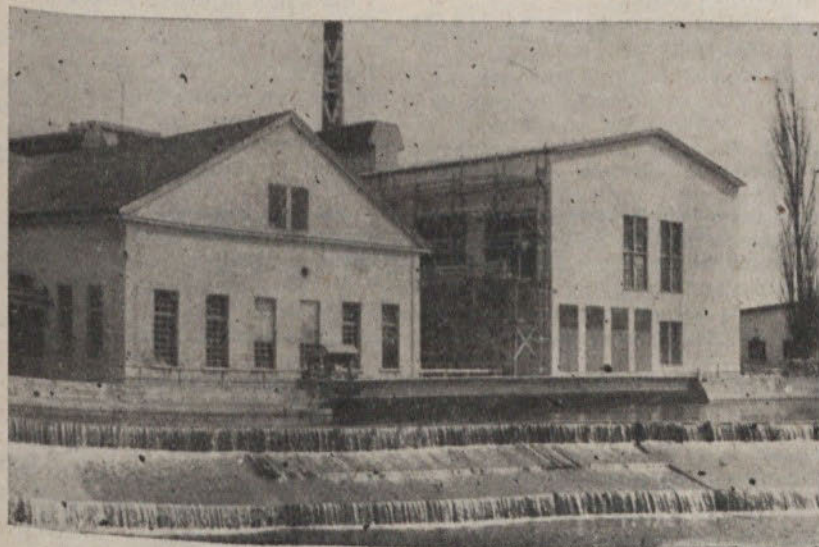
AVTOBUSNO IN TURISTIČNO PODJETJE
SAP TURIST

KEMIČNA TOVARNA
MOSTE-LJUBLJANA

OILMA - *Ljubljana*

KROJAŠTVO *Elegant* Wolfova ulica št. 1
LJUBLJANA

Zito LJUBLJANA, Čufarjeva ul. 2

vsem delovnim kolektivom in poslovnim prijateljem občine Ljubljana-Moste-Polje k delovnemu prazniku iskreno čestita kolektiv

Papirnica Vevče

AGROKOMBINAT-Ljubljana

s svojimi obrati

ZDRUŽENO PODJETJE

TEOL - OLJARNA

Jedilna in tehnična olja, tekstilna
in usnjarska pomožna sredstva

Tovarna trakov **TOTRA**

LJUBLJANA, ZGORNJA HRUŠICA 14

Tovarna kemičnih izdelkov **ARBO**

Podgrad-Ljubljana

Avtopromet

in mehanične delavnice - Ljubljana

GRADITEILJ

gradbeno podjetje

Ljubljana, Šmartinska cesta

»Globus-Špedicija«

LJUBLJANA

INDOS

INDUSTRIJA OBDELOVALNIH STROJEV

Trgovsko podjetje

MEDEX

Import-export, Ljubljana

ŽIMA

tovarna ščetarskih
in žimarskih izdelkov
Ljubljana-Fužine

KMETIJSKA ZADRUGA POLJE pri Ljubljani

sedež Zadvor 103 - Dobrunje

Trgovsko podjetje

„**POLJE**“ LJUBLJANA-POLJE

Tovarna trikotažnega perila

Pletenina

LJUBLJANA

Zaloška cesta šte. 14

Čestita k 1. maju -
prazniku delovnega
ljudstva - in priporoča
svoje kvalitetne
izdelke

BILANCA

na dan 31. decembra 1959

Gospodarska organizacija »PROTEKTOR« Ljubljana Šmartinska 64

Aktiva	Naziv postavke	v 000 din	Pasiva	Naziv postavke	v 000 din
A. Osnovna sredstva			A. Viri osnovnih sredstev		
Osnovna sredstva		27.406	Sklad osnovnih sredstev		31.914
Denarna sredstva osnovnih sredstev		4.317	Drugi viri osnovnih sredstev		—
B. Sredstva skupne porabe			B. Viri sredstev skupne porabe		
Sredstva skupne porabe		14.178	Sklad skupne porabe		5.576
Denarna sredstva skupne porabe		1.986	Drugi viri sredstev skupne porabe		10.588
C. Obratna sredstva			C. Viri obratnih sredstev		
Skupna obratna sredstva		8.835	Sklad obratnih sredstev		10.044
			Drugi viri obratnih sredstev		—
D. Izločena sredstva			D. Rezervni sklad in drugi skladi		
Denarna sredstva rezervnega sklada in drugih skladov		929	Rezervni sklad in drugi skladi		957
Denarna sredstva nerazporejenih sredstev		5.464	Viri nerazporejenih sredstev		7.587
E. Sredstva v obračunu in druga aktiva			E. Viri sredstev v obračunu in druga pasiva		
Kupci in druge terjatve		7.992	Kratkoročni krediti za obratna sredstva		—
Druga aktiva		785	Dobavitelji in druge obveznosti		3.507
			Druga pasiva		1.719
Skupaj		71.892	Skupaj		71.892

Vodja računovodstva:
Vilhelm Vlado I. r.

Direktor:
Šušteršič Jože I. r.
Predsednik upravnega odbora:
Magister Janez I. r.

OBVESTILO

AVTO-MOTO DRUŠTVO LJUBLJANA-MOSTE, OB LJUBLJANICI
ST. 36, PRIREJA TEČAJE ZA VOZNIKE AMATERJE MOTORNIH
VOZIL. PRIČETEK II. REDNEGA TEČAJA BO V MESECU
APRILU 1961. PRIJAVE SPREJEMA DRUŠTVENA PISARNA.

AMD MOSTE